

HORVÁTORSZÁG CSATLAKOZÁSA AZ EURÓPAI UNIÓHOZ

Demokrácia, választások, politika és társadalom

Interjú Anđelko Milardović¹ professzorral

IVANA JUKIĆ - SURÁNYI CSABA

(*Kivonat*) Horvátországot már 20 éve olyan problémák övezik, amelyekből mai napig nem látható kiút. A munkanélküliek száma egyre nő, az emberek elégedetlenek, a választókerületek a két legnagyobb párt között polarizálódtak. Milardović professzorral igyekeztünk érinteni a legfontosabb témákat és azokat a kérdéseket, melyek a horvát politikai színtérrel kapcsolatban felmerülnek. A választások témáját is körüljártuk (helyi, parlamenti és elnöki), valamint Horvátország Európai Unióhoz való csatlakozását is. 2013 júliusában Horvátország az Európai Unió tagállamává lesz. A csatlakozás hatással lesz úgy Délkelet-Európa helyzetére, mint a szomszédos országokkal (Szerbia és Bosznia-Hercegovina) való kapcsolatára.

Kulcsszavak: Horvátország, Európai Unió, a demokrácia minimális definíciója, választások, politikai oligarchia, Horvátország helyzete a régióban, euroszkepticizmus.

VÁZLAT

- I. A demokrácia mai helyzete Horvátországban
- II. A lokális szintű politikai helyzet és a 2013-as helyi választások
- III. Horvátország helyzete az európai régióban
- IV. Euroszepticismus

*

I. A jelen politikai helyzet Horvátországban

1. Hogyan értékelné a demokrácia mai szintjét Horvátországban?

A demokrácia egy politikai elmélet. A demokrácia nem egyértelműsíthető, mert több fajtája létezik: alkotmányos, részvételi, képviseleti, minimális, bővített, erős ... Több fajta demokrácia van, így minden demokráciáról szóló beszéd megköveteli először a demokrácia típusának definiálását. Nemcsak a többség uralmát jelentheti, hanem a többség feletti zsarnokságot is, ahogy Tocqueville² megírta könyvében, *Az amerikai demokráciában*. A demokrácia megmutatkozik a többség-kisebbség kapcsolatában is. Demokratikus az olyan társadalom, ahol érvényesül a különböző kisebbség hangja, de ugyanakkor többségi uralom van. A kisebbség vagy többség alapelve megnyerő lehet egy demokrációról szóló diskurzusban. A többség azonban csak a közvetlen demokrácia esetében uralkodhat: ahol kevés számú ember van, és ahol egyenesen lehet tárgyalni és döntéseket hozni. Azonban nagy társadalmak esetében képviseleti demokrácia lép fel. Ennek szintügy megvannak a maga előnyei és hátrányai is. Amikor kisebbségi demokráciáról van

---

¹ Anđelko Milardović 1956-ban született Ogulinban. Politikatudományt hallgatott, abból kapta alap-, mester- és doktori diplomáját is. Tudományos tanácsadója az *Migrációs és nemzetiségi intézet*nek. A politikatudomány professzora a Zágrábi Egyetem Horvát tanszékén. Előadó a Bevezetés a politikatudományba, a Kortárs politikai eszmék és ideológiák és a Politika szociológiája kurzusokon. 1994-ben Eszékben megalapította a *Pan liber* kiadóházat politikatudomány területén írt művek kiadására. Mint felelős- és főszerkesztő 1995-2003 között közzétett majd 70 művet a politológia, szociológia, politika, kultúrtörténet és alkotmányos jog területéről. Ő az alapítója és igazgatója a zágrábi Politológiai kutatóközpontnak. Részt vett több tanulmányi képzésen is: Georg August Egyetem, Göttingen (1988), Institute for European Studies, Bonn (1991), Politikatudományi Intézet, Heidelberg (1994), Osztrák Irodalmi Társaság, Bécs (1994) Megjelentetett több könyvet is a történelem szerkezetéről, politikatudomány és a politikai ideológiák módszertanáról. Forrás: Interjú: 2012. január 9., Nemzeti és Egyetemi Könyvtár Zágrábban.

<http://www.cpi.hr/download/7182c2eb0837ba0de0caa49431d91239.pdf> (2009. jan. 9.)

² Francia politológus; klasszikus liberális politikai tradíció

szó, a többség-kisebbség viszonyáról, a kisebbség kezében lehet a tényleges hatalom, mert a képviseleti demokráciában a képviselők általában saját érdekeikkel, nem pedig a polgárok érdekeivel foglalkoznak. Ezért a politikai oligarchia részét képezik. Tulajdonképpen oligarchiáról van abban is az esetben is szó, ha például egy kisebbség rendelkezik azokkal a pénzügyi-, politikai-, gazdasági-, kulturális- és egyéb forrásokkal, melyek erőssé tehetik és teszik is. Szóval, el kell vonatkoztatni az elterjedt definíciótól, mert ha beelépünk a demokrácia elméletébe, akkor a történet bonyolulttá válik.

Úgy vélem, hogy amikor Horvátországról van szó, mint a legtöbb ország esetében is, a demokrácia minimális definíciójáról beszélhetünk. A demokrácia minimális definíciójával több teoretikusnál találkozhatunk, és több országra is alkalmazható. A minimális demokráciát számos teoretikus definiálta, többek közt Schumpeter³, Przeworski⁴ és Karl Popper⁵ is. A minimális demokrácia definíciója magába foglalja a rendszeres választásokat, a hatalom igazságos átadását és a legfontosabbat, Przeworski szerint, hogy egyesek nyernek, mások pedig veszítenek. Minden más a tiszta, később a választások utáni időszak alatti, szimuláción alapuló demokráciába esik. A politikai részvétel nagyon magasra ugrik, a kormányzás pedig *spin* módszerrel történik, vagyis előidézett konfliktusok, pszeudotörténekek gyártása és a tömegkultúra segítségével. Példaként említhetjük a *Nagy Szulejmánt*, a *Szélrózsát*, *Lara választását*, a mexikói szappanoperákat, vagy a focit. Természetesen a reklámok segítségével is létrehozható egy szimulációs demokrácia a választások utáni időszakban, különösen azon gazdasági reklámokkal, melyek adósságba hajtanak és vásárlásra buzdítanak bennünket. Magyarul: dolgozz, vásárolj és fogyassz! Másrészt politikai reklámaink arra ösztönöznek bennünket, hogy szavazzunk a minimális demokráciára. Tehát: dolgozz, adósodj el, költö, imádkozz (gondolj az egyházra) és szavazz. Az összes fent említett dolog a minimális demokrácia definíciójába tartozik, ami tehát a politikai részvétel legalacsonyabb formája és fajtája.

2. *Az Ön véleménye szerint melyek voltak a döntő politikai események Horvátországban 2012-ben?*

Az első jelentős esemény az új parlament és jogalkotási végrehajtó testület létrehozása volt, tehát egy olyan kormányé, melynek tagjai nagy reményeket fűztek a társadalmi változások lehetőségéhez a nagy gazdasági szociális válság okán. Ezek az elvárások nagyon magasak voltak és a végén, mint minden nagy elvárás végén, csalódnunk kellett.

Azt gondolja, hogy ez a terv megbukott?

A terv névlegesen egy terv, de megmutatkozik, hogy ez csak egy koncepció nélküli kivitelezés volt, tehát egy terv nélküli művelet.

Úgy gondolja, hogy a tervet és a kivitelezést a választások előtt kellett volna előkészíteniük? Felkészültebbnek kellett volna lenniük a hatalom átvételére?

A tervnek késznek kellett volna lennie. Ha valaki kormányozni akar és komoly dolgokkal foglalkozni, azt komoly felkészülés kell, hogy megelőzze. Megmutatkozott, hogy ez a kormány nem készült fel komolyan. Nyilvánosságra hozta a 21-es Tervet, ami nem valósult meg. Ezt követően a miniszterelnök azt az érdekességet állította a nyilvánosság előtt, hogy ő valójában nem is tett ígéreteket, és ezért semmi nem is hajtott végre. Meg kellene majd kérdezni a miniszterelnököt, hogyan jutott hatalomra, mert egy demokráciában a hatalomra szavakkal lehet feljutni, nem pedig fegyverrel, vasvillával, rudakkal, tankokkal vagy ágyúkkal. Az emberek a szemiotika összefüggésében, a politika és a szemiotika demokráciájáról követték a szót.

Ígéretek?

Igen, ígéretet. Konkrét választási ígéretet.

3. *Tudna röviden párhuzamot vonni az előző és a jelenlegi kormány között?*

Az előző kormánynak másik ideológiai előjele volt. Az előző kormány tehát kereszténydemokrata-konzervatív irányú, amely összesen 16 évig kormányzott az országban és nagy mértékben felelős a jelenlegi helyzetért. Az előző kormány 16 évig koncepció nélkül kormányzott, tehát közvetlenül és a lehető legnagyobb mértékben volt kihatással az állam létrehozásának folyamatában. Ami a társadalom kialakulásának folyamatát illeti, vagy a társadalom formázását, ott egyszerűen kudarcba fulladt. A tragédia abban van, hogy az új kormány, akinek volt esélye kijutni a koncepció nélküli helyzetből, egyszerűen nem használta ki ennek lehetőségét. Így a szociális összehasonlítás módszerével azt mondhatjuk, hogy világnézetbeli síkon történt változás, bár ez is vitatható. Valójában semmi sem változott annyira jelentősen, hogy azt a polgárok is megérezzék. A probléma ebben van.

II. A helyi szintű politikai helyzet és a helyi választások 2013-ban

1. A 2009-es helyi választások alatt nagyrészt a HDZ és az SDP közt polarizálódott a választói bázis. Hogyan kommentálná ezt, úgy véli, hogy ez a demokrácia hiányát tükrözi? Vajon a 2012-es politikai események megváltoztattak valamit a nagy pártok erőmegoszlásában?

³ Osztrák közgazdász és politológus

⁴ Lengyel-amerikai professzor a politológia területén, a demokrácia és a politikai gazdaság elméleteivel foglalkozik

⁵ A XX. század egyik legjelentősebb filozófusa

Az tény, hogy a két pólus a társadalom polarizációjának eredménye. A társadalom húsz éves polarizációja két nagy pártot teremtett, akik gyarmatosították a Horvát Köztársaság társadalmi és politikai terét, ezzel nem sok lehetőséget hagyva más politikai pártok kifejeződésének. A két legnagyobb párt kezdetben megosztotta a teret, majd az érdekszférákat is. Jól megszervezték, erős infrastruktúrájuk van, saját működésüknek pedig erős védnökségi aspektusa, vagyis kliensi politikája - aki nem tartozik a két pártba, az nem játszhat. Kívülről szinte úgy kell behatolni, mint egyfajta harmadik folyam. Most, a legutóbbi parlamenti választásokon megjelent a harmadik folyam, – a munkáspárt – mely nap, mint nap erősödik. Úgy gondolom, hogy egyre inkább erősödni fog, mert a szociáldemokrata opció már nagyban megszűnt szociáldemokrata opciónak lenni - tisztán neoliberais vizekre evezett. Erre alapvető kritikám, hogy a horvát szociáldemokraták elvesztették identitásukat, oly módon, hogy pusztán gyakorlati okokból irányultak inkább a neoliberais ideológia és politika felé. Így került sor arra a szövetségre, melyet a HNS (Horvát Néppárt) rendkívül neoliberais párttal kötött. Szóval, ahogy a szociáldemokrata alternatíva gyengülni fog, és amennyiben kapcsolati bonyodalmak vagy válság lép fel, úgy fog a munkáspárt erősödni. Kilátásban van egy harmadik erő, ami jó, figyelembe véve, hogy a két nagy párt gyarmatosította a társadalmat politikai és érdekeltségi értelemben. A nagy pártok már nem egymás konkurenciái, hanem inkább, mintha testvérpárt lennének. Egy olyan politikai oligarchiáról van szó, mely a nyilvánosság háta mögött különböző módon működik együtt.

2. *2013 májusában következnek az önkormányzati választások. Milyen eredményeket vár el a helyi választásoktól?*

A helyi választásokat nem követem annyira, de az elv a helyi-, elnöki- és parlamenti választásoknál lényegében ugyanaz. Ez az egyszer négyes elve – egy olyan rövid politikai részvétel, amikor az állampolgároknak különféle politikai ajánlatokkal van dolguk. Azt hiszem, hogy az összes lehetséges választás és a minimális demokrácia egyik felmerülő problémája a poszt-demokrácia, amiben depolitizáció történik. A depolitizáció azért következik be, mert nincs több vita az állami kérdésekről és a közügyekről. Ez korlátozott részvételt jelent, nincs több ideológiai vita vagy egymás mellé helyezés. Példa ezen korlátozott részvételre látható a horvát-, magyar- vagy bármely más társadalomban. A politikai tanok zárójelbe kerülnek, egyszóval a politika is olyanná válik, mint a demokrácia. A politika a hatalom és kormányzás kialakításának technikája és technológiája lett, semmi több. Függetlenül attól, hogy helyi-, parlamenti- vagy elnökválasztásokról, sőt Európai Parlamenti választásokról legyen szó, a politikusok a politika üzletemberei lettek. Néhányan közülük valóban üzletemberek, mint Berlusconi. Ez a populizmus, a showbiznisz és a médiademokrácia kombinációja. A médiademokráciában a politikusok úgy viselkednek, mint a politikai kereskedők, akik felajánlják saját politikai árujukat a közvélemény-kutatások nyomában, mert ezek segítségével a politikusok visszajelzést kapnak ajánlataik alakítására. Ebből egy adott típusú politikai kereskedelem alakul ki a média közvetítésével, a politikai folyamatok, valamint a demokratikus szervek létesítése pedig a látványosság, a színpadiasság alapjain nyugszanak. Végül, a politika és a demokrácia ebben a posztmodern korban nem más, mint a társadalmi látványosság szerves része. Ahogy egyik kollégám mondaná: mi a különbség Obama és Lady Gaga között? Lady Gaga a tömegkultúra termékének részeként lép fel: használja a PR-t, a színpadot. Lady Gaga üzeneteket küld a tömegek felé, ahogyan Obama is. Tisztán a látványosság technikájában Obama és Lady Gaga is hasonló helyzetben vannak, csak az üzeneteik különböznek szemiotikai értelemben. Mögöttük a spin-gépezet, a propaganda, a reklámok...

3. *Hogyan értékeli a politikai kapcsolatok átrendeződését Isztrián?*

Úgy vélem, ez nem a válság, hanem egyszerűen hatalmi harc a befolyásért Isztrián. Ebben a játékban részt vesz a régi választási alternatíva, az IDS (Isztriai Demokrata Tanács), a másik fél pedig az SDP, akik szintén igyekeznek befolyást szerezni. Ez pusztán a nyertes és a vesztes elvéről szól és ez demokratikusan legitim. Ami demokratikusan legitim, nem nevezhető válságnak. Válságról akkor lenne szó, ha a választás lehetőségét eltörölnék. Akkor nem lenne demokrácia, hanem demokráciai válság lépne fel. Térjünk vissza természetesen a demokrácia minimális definíciójára, amiről az elején volt szó. A demokrácia minimális definíciója nem kérdőjelezhető meg, de színre lépett egy új szereplő, az SDP, aki ugyanazt akarja, mint a konkurens IDS. A politikai játék mibenléte arról szól, ki nyer a minimális demokráciában. Bizonyos az, amit a lengyel politológus Przeworski mondott: a racionális választás elmélete alapján néhányan veszítenek, míg mások nyernek. Nincs harmadik lehetőség, és ehhez nem szükséges nagy bölcsélet.

III. Horvátország helyzete az európai régióban

1. *Az Ön véleménye szerint milyen a helyzete és szerepe Horvátországnak Délkelet-Európában?*

Ha minden rendben lesz, akkor 2013. július 1-től új geopolitikai körülmények alakulnak ki, ezzel egyidejűleg pedig új látószög is Délkelet-Európáról és a Nyugat-Balkánról. Az Ön kérdésére megpróbálok ebből az új látószögből válaszolni, mert hét hónapról van szó. Tehát az új látószög értelmében Horvátország teljes jogú tagja lesz az Európai Uniónak. Ily módon kihúzza magát a Nyugat-Balkán fogalma alól és július 2-a utáni helye a Nyugat-Erkélyén⁶ lesz, tehát az Európai Unióban. Július 2-ával kezdően új geopolitikai valóságok születnek, és Horvátország, mint a Nyugat-Balkán egykori része új helyzetben találja magát a

⁶ Milardović, A. (2009). *Zapadni Balkon*, (Nyugat-Erkélye) Pan liber

fennmaradt ún. Nyugat-Balkáni országokéhoz képest. Szóval, ez egy teljesen új helyzet lesz, természetesen Törökországgal és a Közel-Kelettel szemben is. Ily módon vonzóvá válik, különösen ebben a globalizált világban, ahol a globalizáció egyenlőtlen esélyeket teremt mindenki számára. Vonzóvá lesz vagy a tranzit szempontjából, vagy mint egy olyan társadalom, ahol kellemes lehet élni és dolgozni. Szóval bekerül az EU rendszerébe, olyan szabályok alapján, melyekhez tartania kell magát és ugyanolyan problémákkal fog megküzdeni, mint az Európai Unió többi tagországa. Egy fedél alatt fog élni a többi tagországgal, de természetesen nem ugyanolyan státusza lesz, mint a legfejlettebb országoknak. A nyugat harmadik szövetségébe fog tartozni, mint Magyarország, Szlovénia, Bulgária, Szlovákia, Románia és Írország. A nyugat második szövetségét Spanyolország, Csehország, Ausztria és Olaszország alkotják. A nyugat első szövetségébe a legfejlettebbek tartoznak: Németország, Franciaország, Nagy-Britannia, Lengyelország. Semmi szükség misztifikálásra, az új valósághoz rendkívül racionálisan és objektíven kell hozzáállni, és ami látható azt ki is kell mondani. Ezt az új valóságot az Európai Unión belül, melyet új könyvemben, *Az euroszeptizmus három esszéje – az euroszeptizmus szemiotikájában* meg is mutattam. Szóval, július 1-e után újradefiniálódik a makroregionális koncepció és megközelítés, tekintettel az új geopolitikai valóságokra. Az tény, hogy Horvátország új tagja lesz az Európai Uniónak. Az, hogyan fog viselkedni a jövőben a Nyugat-Balkán fennmaradó részével, az a határon túli kormányok függvénye is.

2. *A szerbiai vezetőség megváltozott. Milyen lehetőségeket vagy nehézségeket lát a két ország együttműködésére?*

A horvát-szerb kapcsolatok nagyon alacsony szinten vannak, ami logikus is, hiszen az elnök, Tomislav Nikolić eddigi politikájával csak problémákat generált. Addig nem beszélhetünk a kapcsolatok normalizálásáról, amíg ő azt mondja, hogy Vukovar szerb város, hogy Srebrenicában nem történt meg, az, ami megtörtént, vagy hogy Montenegró Szerbia része. Nikolić elnöknek egyszerűen vissza kellene vonnia mindent, amit mondott és ehelyett alkalmazkodnia kellene. Így Szerbiát normális és tisztességes módon kormányozhatná és irányíthatná. Amíg Nikolic elnök vissza nem vonja kijelentéseit, addig egy horvát elnök sem, de más országok elnökei sem fognak Belgrádba utazni. Ez politikai halálát jelentene Josipović elnöknek. Szóval a horvát EU-s csatlakozás után, amíg ilyen ott a vezetőség, nem látok esélyt a normalizációra. Ez a lehetőség addig fennállt, amíg a másik oldalon Boris Tadić volt, de Tadić nincs többé. Tadić és Josipović baráti szinten kommunikáltak. Bosznia és Hercegovina tekintetében pedig, ha már a makrorégiókról van szó, úgy kell alakítania magát, hogy három nép otthona legyen, hiszen ott etnikai demokráciáról beszélhetünk. Ez lényegében Bosznia és Hercegovina ügye, nincs semmiféle belső beavatkozás, nem volt most sem, és különösen akkor sem lesz ha Horvátország belép az EU-ba.

Úgy gondolja, hogy a csatlakozás után Szlovéniáéhoz hasonló forgatókönyv játszódhat le?

Fennáll annak a lehetősége, hogy a szlovén forgatókönyv megismétlődjön hazánkban is. Lehet, hogy még a horvát csatlakozás előtt. Ha a munkanélküliek száma meghaladja a 400 000-t, valószínűleg tömegek vonulnak majd ki az utcákra. Ebben az értelemben két forgatókönyv létezhet. Az egyik egy alacsony intenzitású konfliktus forgatókönyve, ahol előfordulhatnak jelentős változások nélküli összetűzések, és egy nagy intenzitású konfliktus, ami kaotikus helyzethez vezethet. Válaszul erre a kaotikus helyzetre előrehozott parlamenti választások biztosítanak a kiutat. Az előrehozott parlamenti- és előrehozott elnökválasztás mellett érvelek. Az lenne a legjobb, ha egy időben lennének a helyi választásokkal májusban. Miért? Mert én nem hiszek abban a lehetőségben és a vezetőség azon képességében, hogy meg tudja fordítani a tendenciát három-négy hónap alatt. Tehát amit mondom nem ideológiai diskurzussal mondom, nem érzelmeken vagy értelmén alapszik, hanem tisztán racionális célon. Tekintettel a racionális célra, három vagy négy hónap leforgása alatt nem fordulhat meg minden. Az egyetlen dolog, ami felmerülhet az új szövődmények kialakulása lehet, tekintettel arra, hogy minden nap egyre több és több a munkanélküli. Ez a tézis automatikusan kiváltja a kérdést: ki kerülhetne hatalomra előrehozott választások esetén? Az ellenzék nincs felkészülve. Igazából ez nem is annyira arról szól, hogy készen állnak-e vagy sem, hanem ha nagy intenzitású konfliktusra kerülne sor, akkor előrehozott választásokkal menthető lenne a dolog, hogy végül meglelhessék az optimális hatalmi képletet. Ez megalapozná a nagy koalíciót, a kis koalíciót, a nemzeti egység kormányát, a nemzeti megváltás kormányát, a közbiztonság bizottságát... Nekünk, polgároknak teljesen mindegy, hogyan fogják ezt nevezni – a racionalitás céljának címszavával az áll érdekünkben, ha ilyen forgatókönyvre kerülne sor, hogy az a csapat, amelyik az ügyet kezébe venné, egyszerűen kihúzza a társadalmat ebből a helyzetből, hogy annak rendje és módja szerint cselekedjen. Ez a lényeg, és semmi több. A munkanélküliek száma valószínűleg csökkenni fog májusban, mert nem vagyunk "véletlen-", hanem egy koncepció nélküli ország, minek működése az éghajlatváltozástól függ az idegenforgalmi szezon miatt. Röviden: a kormányt a turisztikai szezon menti meg, de ez csak ideiglenes megoldás. Sor kerülhet azonban a kapcsolatok romlására is, ha az elégedetlenség tetőfoka terjedni kezd közvetlenül a belépést megelőzőleg. Lehetséges, hogy a nemzetközi közösség le fogja váltani Milanovićot és mást tesz a helyére, az utcai nyugtalanság és elégedetlenség okán. A politikában ezt posztdemokrata vagy technokrata megközelítésnek nevezik. Szóval, ez az, amit én látok, és amit le tudok következtetni tisztán a tényállások, a számok, a kapcsolatok, a folyamatok, a trendek és a tendenciák alapján.

3. *Melyek Horvátország regionális jellemzői, valamint melyek az előnyei és hátrányai egy ilyen elgondolásnak?*

Ami a belső regionalizációt illeti, miután csatlakozott az Európai Unióhoz, Horvátország két vagy három statisztikai régióra lesz felosztva. A mai megyék, akik meg akarják tartani hatalmukat, valószínűleg, hogy ellenkeznek majd (néhányan már most ellenkeznek) a belső statisztikai felosztással. Az Európai Uniónak sokkal könnyebb két vagy három makrorégiót működtetni, mint 21 kisebb megyét. Továbbá, ily módon könnyebb és egyszerűbb kezelni a regionális fejlesztésre szánt alapot. Ők egyszerűen az egyszerűsítésre törekcszenek működési szinten. Tehát összefoglalva: sokkal könnyebb kommunikálni három makrorégióval, mint 21 megyével.

Úgy véli, hogy ily módon elveszíthető az identitás?

Nem hiszem. Nem látok rá okot, miért lenne elveszíthető identitásunk. Ami ezt illeti, ha az egyén, a társadalmi csoport, vagy régió azon dolgozik, hogy ne veszítse el identitását, akkor nem is fogja elveszíteni. Csak azáltal, hogy belép egy új típusú kapcsolatba, automatikusan, a priori, nem tudja azt elveszíteni. Akkor viszont igen, ha az ember tudatosan elfogadja a vereséget. Minden az egyéntől, a társadalmi csoporttól függ. A támasz mindig belül van, nem kívül. Valakinek lehetnek kívülről ötletei, elképzelései vagy tervei, amelyeket megpróbál előírni, de az előírás tárgya mindig ellenállást tanusíthat, így van ez a mindennapi életben is.

IV. Euroszkepticizmus

1. *Létezik euroszkepticizmus Horvátországban?*

Nem, ez egy ültetvény mesterséges termése. Ugyanakkor az igazi euroszkepticizmus akkor jelenik majd meg, amikor Horvátország csatlakozik az Európai Unióhoz. Akkor éled majd fel. Valós folyamatokból, a folyamatok közötti kapcsolatok szereplőiből, a hatalmi viszonyokból, a nyereségből és veszteségből fog származni. Ez inkább bevezetés, előjáték egy ideológiai diskurzus, nem pedig tapasztalatok alapján. A valódi euroszkepticizmus, és minden, ami létezik, tapasztalatokon alapul. A dolgok előidézhetők metafizikával, teológiával és ideológiával. De ha nem lehet empirikusan ellenőrizni, akkor nincs sok alapja. Habár mindkét megközelítés legitim értelmezése a valóság.

2. *Horvátország EU-s csatlakozása után milyen lesz külpolitikája?*

Az Európai Unió külpolitikáját fogja vezetni. Ez általában az EU külpolitikájának végrehajtását fogja jelenteni. Ami most számunkra külpolitikát jelent, például Németországgal, a csatlakozás után már belpolitikát fog jelölni. Változni fog a látószög térbeli-szemiotikai és szemiotikai-politikai értelemben is. Másrészt, a mai egyedi külpolitika Kínával, Amerikával vagy Ausztráliával kapcsolatban egységes külpolitikává lesz. Ez egy uniós központi politika. Ez egy bizottsági politika Brüsszélből, ami alapján minden ország meghatározza saját külpolitikai célkitűzéseit saját érdekei alapján. Ha az ország vadházasságban él, mint például amilyen az Európai Unió, akkor azok a külpolitikai iránymutatók érvényesek, melyek alapján mindegyikük saját geopolitikai fekvésük alapján definiálja saját külpolitikáját. Például előnyben lesz a Nyugat-Balkán fennmaradó országaival folytatott külpolitika. Ezután következhet esetleg az Oroszországgal folytatott politika, a kelet-politika. Horvátországnak jelenleg nincs meghatározott politikája sem Kínával, sem Oroszországgal vagy Indiával. Rendkívül euro-központúnak tűnik, valójában azonban zártként viselkedik. Nem fordul el a világ felőli nyitottság elvétől, azért, hogy különleges kapcsolatot építsen ki a nagyokkal. Röviden, két lehetőség közül választhat Horvátország a) az Európai Unió külpolitikáját folytatja és b) tekintettel a geopolitikai helyzetére saját érdekei szerinti egyedi külpolitikát hoz létre.

Zágráb, 2013. január 8.

© DKE 2012.

<http://www.southeast-europe.org>
dke@southeast-europe.org

*

Figyelem! Kedves kutató! Ha erre a tanulmányunkra hivatkozik, vagy idézi annak egy részét, kérjük, küldjön erről egy email-t a főszerkesztő részére a dke@southeast-europe.org címre. *A tanulmányt a következőképpen idézze:*

Ivana Jukić - Surányi Csaba: Horvátország csatlakozása az Európai Unióhoz: *Demokrácia, választások, politika és társadalom. Délkelet-Európa – South-East Europe International Relations Quarterly*, Vol. 3. No. 4. (2012 tél) 5 p.

Együttműködését köszönöm. *A főszerkesztő*